

Forfatter: Blicher, Steen Steensen

Titel: Udrag fra Oldsagn paa Alheden

Citation: Blicher, Steen Steensen: "Udvalgte værker", i Blicher, Steen Steensen: *Udvalgte værker*, Gyldendal, 1982-83, s. 51. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-blich04-shoot-idm140011520176960/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Udvalgte værker

Oldsagn paa Albeden

engang Graae-Capel, og her blev *Svend* begravet. Vil Du tage Stedet i Beskuelse, maa Du dreie af fra Landeveien en halv Miil i Øster. Men spar Din Uleilighed! Du vil ikke finde andet end nogle Kampestene – nedfaldne Digestumper – og Runer paa nogen af dem skal Du ikke lode efter! Overalt er her i Egaen total Mangel paa Runestene; kun een eneste har jeg i disse Dage faaet nys om: den skal være indmuret i en Bondes Stuehuus, og kan jeg – uden at rive Huset ned – faae Stenen at see, skal jeg paa behørig Sted anmeldte det.

Medens jeg taler om Graae-Capels Ruiner, kan jeg vel ikke undlade at mælde lidt om den Kirke, som har staaet paa Ungstrup Mark, en halv Fjerdingvei Nordost for Byen. Den skal have heddet *Lunde-Kirke*, og være nedbrudt fornedelest følgende Udaad: Paa Aunsberg boede en Fru *Kirsten*, som ikke levede i den bedste Forstaaelse med Kiersholms Herre. Begge havde een Stol i Lunde-Kirke, og her skal deres Conversation engang have taget saadan en Vending, at Cavaleren kastede Damen ud af Stolen. Lykkeligviis havde hun tvende Sønner, som paatog sig at hævne denne Fornærmelse, og dette gjorde de ved næste Søndag at dræbe Ridderen i Kirken. Herved vanhelliget og bandsat blev den snart efter nedbrudt; og af dens Levninger tilligemed dem af Graae-Capel skal Thoring Kirke være opbygget – eller rettere forstøret. Altertavlerne fra begge hine Kirker hænge endnu i denne. Den mindste, formodentlig den fra Graae, kunde maaskee gemme een eller anden Reliquie; den anden ikke, da den kun bestaaer af enkelte Planker.

Men det var paa Grathe-Hede, vi slap, en lille halv Miil Norden for Klode-Mølle. Behag nu at gjøre en Afstikker til Venstre gjennem hine Gaarde, som hedde Graaemose. (I Forbikjørsel være det sagt: at det er en Colonie, som først blev bebygget af Tydske, men nu beboes af Danske, som nyde Godt af de hine meddeelte Friheder for Afgift til Præsten og Skolen.) Videre mod Nordvest forbi dette Skovfogedhuus, der fører det nysselige Navn: Kumpedal. „Skovfogedhuus?” siger Du, „hvor er da Skoven?” – Nu ere vi igjennem den. – „Aha! jeg tænkte, det var Enebær.” – Ingen Spidser, min Ven! det var heller ikke Skov, jeg vilde vise Dig, men noget ganske Andet. Seer Du her disse Smaaforhøininger af mangehaande Skikkelser og forskjellig Størrelse? Og hisset en Vold som et Brystværn i en retvinklet Triangel? Hvad tænker Du herom? – „Der er jo aabenbar Levninger af en befæstet Leir, maaskee *Svends*.” – Nei, Hr. Antiquarius! Lev-

St. St. Blicher

ninger af en Sandflugt. Her afbrændte for nogle og fyrgetyve Aar siden et Stykke Hede, en halv Mil bred og heved en heel Mil lang. Jordskorpen, en sort Moor, brændte med; og Ilden levede intet uden Sand og Abl. Da denne Sandflugt ved de hyppige og heftige Vestenvinde stedse udbredte sig videre mod Østen, lod Regeringen den beplante med Strandhavre. Denne overvandt og overvoxede den gamle Sand, der af Stormene blev sammenblæst og opdyngtet paa mangfoldige Steder. Saaledes dannedes efterhaanden disse Levninger af den befæstede Leir; men nu er alt igjen bevoxet med Lyng. Et Gode er dog herved bevirket: Ahlen nemlig, hvorfra Sandet af Vinden blev bortføjet, udsattes nu for Sol og Luft, og opløstes tilsidst aldeles, saa at her med Tiden endda kan blive Skov.

Vil Du nu behage at vende tilbage, saa skal jeg vise Dig en anden Jordvold, som ret kan bryde Dit antiqvariske Hoved. Ved dette Coloniested, Bekgaard kaldet, seer Du et nogle hundrede Alen langt lyngbegroet Dige, der af Bønderne kaldes *Knaps Dige*, og skal være opkastet af en vis Konge ved Navn *Knap*. Kan Du bringe noget her udaf skal det være mig kjært; jeg er ligesaa klog paa Kong *Knaps* Historie, som han, der i Literaturtidenden snakker Æstetik, er paa Poesie; og man maatte have saadan en Herres hele gode Mening om sig selv, for at torde byde Publicum sin Passiar om en Sag, der er Een ganske fremmed.

Gjør nu atter en Vending til Venstre, saa kommer Du til en Bæk, der løber snart over og snart under Jorden. Længere nede ved samme Bæk lige Sønden for Gaarden Sangild blev for to Aar siden, ved at grave en Vandledning, fundet en Mølleaxel med mere Mølleværk og Bygningstømmer. Det mærkelige herved er: at Egnens Beboere slet intet vide at sige af nogen Mølle paa dette Sted. Den er altsaa ældre end nogen Tradition, og forskriver sig fra en Tid, da denne nu saa menneskefattige Egn har været bedre befolket. Paa en saadan stærkere Befolkning pege ogsaa tydeligt de mange Agerrene, som hist og her sees i Heden, langt fra Byer og Huse.

En Urigtighed, som jeg etsteds for et Par Aar siden har læst, maa jeg dog her rette. Der fortæltes nemlig: „at man ved Brøndkastning, naar man havde gennemgravet Ahlen, kom til et Jordlag, som vidnede om ældre Vegetation og Cultur.“ Det er interessant, men det er ikke sandt. Under Ahlen er Sand og intet andet end Sand, lige til